

CODUL PENAL¹⁾

ART. 4 APLICAREA LEGII PENALE DE DEZINCRIMINARE

HOTĂRÂRI PREALABILE PRIVIND DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

Dec. ICCJ (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală
– Complet DCD/P) nr. 6/2015
(M. Of. nr. 257 din 17 aprilie 2015)

CODUL PENAL

„(...) în interpret. disp. art. 4 NCP, succesiunea de acte normative cu privire la prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (OMMP nr. 3283/2012; art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a NCP; OMAPP nr. 76/2014 și OMAPP nr. 118/2014) nu a avut ca efect imposibilitatea stabilirii acestui preț și, pe cale de consecință, nu a condus la dezincriminarea în concreto a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 108 [în prezent, art. 107] L. nr. 46/2008, și de furt de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 110 [în prezent, art. 109] L. nr. 46/2008”.

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Înch. din 7 ian. 2015, pronunțată în Dos. nr. 22.259/197/2013, ce are ca obiect apelul declarat de Parchetul de pe lângă Jud. Brașov împotriva Sent. pen. nr. 1.649 din 20 iunie 2014 a Jud. Brașov, CA Brașov (SPCM), în temeiul art. 476 alin. (1) raportat la art. 475 NCPP, a sesizat ICCJ pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept: dacă succesiunea de acte normative cu privire la prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (OMMP nr. 3.283/2012; art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP; OMAPP nr. 76/2014 și OMAPP nr. 118/2014) a avut sau nu ca efect imposibilitatea stabilirii acestui preț în prezent, cu consecința dezincriminării în concreto a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 108 L. nr. 46/2008, și de furt de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 110 L. nr. 46/2008.

VII. Dispozițiile art. 108 și art. 110 L. nr. 46/2008 – Codul silvic, Ordinele nr. 3.283/2012, 76/2014 și 114/2014 ale ministrului mediului și pădurilor, respectiv ale ministrului delegat pentru ape, păduri și piscicultură, dispozițiile art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP, precum și dispozițiile art. 4 NCP supuse interpretării:

VII.1. L. nr. 46/2008 – Codul silvic: „Art. 108 [în prezent, art. 107]. (1) Tăierea, ruperea, distrugerea, degradarea ori scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieti sau lăstari din fondul forestier național și din vegetația forestieră situată pe terenuri din afara acestuia, indiferent de forma de proprietate, constituie infracțiune silvică și se pedepsește după cum urmează: a) cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului produs este de cel puțin 5 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data comiterii faptei; b) cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, dacă valoarea prejudiciului produs nu depășește limita prevăzută la lit. a), dar fapta a fost săvârșită de cel puțin două ori în interval de un an, iar valoarea cumulată a prejudiciului produs depășește limita prevăzută la lit. a); c) cu închisoare de la un an la 5 ani, dacă valoarea prejudiciului produs este de cel puțin 20 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data comiterii faptei; d) cu închisoare de la 2 la 7 ani, dacă valoarea prejudiciului produs este de cel puțin 50 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, la data comiterii faptei. (2) Limitele speciale ale pedepselor prevăzute la alin. (1) se majorează cu jumătate, în cazul în care faptele au fost săvârșite în următoarele împrejurări: a) de o persoană având asupra sa o armă sau o substanță narcotică ori paralizantă; b) în timpul nopții; c) în pădurea situată în arii naturale protejate de interes național; d) de personal silvic. (3) Tentativa se pedepsește”. „Art. 110 [în prezent, art. 109]. (1) Furtul de arbori doborâți sau ruși de fenomene naturale ori de arbori, puieti sau lăstari care au fost tăiați ori scoși din rădăcini, din păduri, perdele forestiere de protecție, din terenuri degradate care au fost ameliorate prin lucrări de împădurire și din vegetația forestieră din afara fondului forestier național, precum și al oricăror altor produse specifice ale fondului forestier național constituie infracțiune și se pedepsește după cum urmează: a) cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, dacă valoarea materialului lemnos sustras este de cel puțin 5 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior; b) cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, dacă fapta a fost săvârșită de cel puțin două ori în interval de un an, iar valoarea cumulată a materialului lemnos

¹⁾ Abreviere: NCP (N.r. Având în vedere răspândirea pe scară largă a abrevierii „NCP” pentru Noul Cod penal – fiind utilizată inclusiv pe site-ul oficial al ICCJ, în rezumatul deciziilor –, precum și faptul că, prin utilizarea acesteia, se evită orice confuzie cu vechiul Cod penal, am decis păstrarea abrevierii respective).

depășește valoarea prevăzută la lit. a); c) cu închisoare de la un an la 5 ani, dacă valoarea materialului lemnos sustras este de cel puțin 20 de ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior; d) cu închisoare de la 2 la 7 ani, dacă valoarea materialului lemnos sustras depășește de 50 de ori prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior. (2) Limitele speciale ale pedepselor prevăzute la alin. (1) se majorează cu jumătate în cazul în care faptele au fost săvârșite în următoarele împrejurări: a) de o persoană având asupra sa o armă sau o substanță narcotică ori paralizantă; b) în timpul nopții; c) în pădurea situată în arii naturale protejate de interes național; d) de personal silvic”.

VII.2. OMMP nr. 3.283/2012 (M. Of. nr. 667 din 24 septembrie 2012): „**Art. 1.** Se aprobă prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, în valoare de 85 lei. **Art. 2.** La data intrării în vigoare a prezentului ordin, OMMP nr. 2.353/2011 pt. aprob. prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 756 din 27 octombrie 2011), se abrogă”.

VII.3. OMAPP nr. 76/2014 (M. Of. nr. 121 din 18 februarie 2014): „**Art. 1.** Se aprobă prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, în valoare de 101 lei. **Art. 2.** La data intrării în vigoare a prezentului ordin, OMMP nr. 3.283/2012 pt. aprob. prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 667 din 24 septembrie 2012), se abrogă. **Art. 3.** Prezentul ordin se publică în M. Of., P. I, și intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării”.

VII.4. OMAPP nr. 118/2014 (M. Of. nr. 154 din 4 martie 2014): „**Art. 1.** La data intrării în vigoare a prezentului ordin, OMAPP nr. 76/2014 pt. aprob. prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 121 din 18 februarie 2014) se abrogă. **Art. 2.** Prezentul ordin se publică în M. Of., P. I”.

VII.5. Art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP stabilește că art. 123 L. nr. 46/2008 va avea următorul cuprins: „**Art. 123.** Prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior se stabilește anual, prin lege, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură”.

VII.6. NCP: „Art. 4. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi”.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin reglementarea în conținutul art. 475 NCPP a condițiilor de admisibilitate a sesizării ICCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, s-a prevăzut posibilitatea anumitor instanțe, printre care și Curtea de apel, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, care atunci când constată, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța supremă nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze ICCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu respectivei probleme de drept.

Din analiza dispozițiilor legale menționate rezultă că sub aspectul admisibilității sesizării trebuie îndeplinite cumulativ mai multe cerințe, respectiv existența unei cauze aflate în curs de judecată în ultimul grad de jurisdicție pe rolul uneia dintre instanțele arătate expres în norma de reglementare, soluționarea pe fond a acelei cauze să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, iar problema de drept să nu fi fost încă dezlegată de ICCJ prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă în prezent obiectul unui recurs în interesul legii.

În ceea ce privește sesizarea formulată de CA Brașov (SPCM) se constată că este îndeplinită prima condiție privind existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, aceasta fiind investită cu soluționarea apelului formulat de Parchetul de pe lângă Jud. Brașov împotriva Sent. pen. nr. 1.649 din 20 iunie 2014 pronunțate de Jud. Brașov în Dos. nr. 22.259/197/2013 prin care s-a dispus achitarea inculpaților M.V., M.M.V., M.M. și J.F.B. pentru săvârșirea, în concurs real, a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier, prevăzută de art. 108 alin. (1) lit. b), alin. (2) lit. b) L. nr. 46/2008, și furt de arbori din păduri ale fondului național, prevăzută de art. 110 alin. (1) lit. b), alin. (2) lit. b) L. nr. 46/2008, cu aplicarea art. 33 lit. a) CP.

De asemenea, este realizată și cea de-a doua cerință referitoare la legătura dintre chestiunea de drept sesizată și soluționarea pe fond a apelului declarat de Parchetul de pe lângă Jud. Brașov, hotărârea prealabilă având în acest caz o influență directă asupra deciziei ce va fi dată de instanța de control judiciar (CA Brașov) cu privire la modul de dezlegare a raportului juridic de drept penal dedus judecății, sub aspectul aprecierii asupra învinuirii în continuare a infracțiunilor privitoare la regimul silvic.

Se constată îndeplinită și cea de-a treia condiție de admisibilitate a sesizării. Astfel, chestiunea de drept ce a făcut obiectul sesizării instanței nu a primit încă o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, așa cum rezultă din Adresa nr. (...) a procurorului-șef Secție judiciară, Serviciul judiciar penal din cadrul Parchetului de pe lângă ICCJ.

Sesizarea ICCJ cu prezenta chestiune de drept a fost determinată de succesiunea de acte normative care stabileau prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, modificarea prin art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP a dispozițiilor art. 123 L. nr. 46/2008 care impun obligația stabilirii acestui preț prin lege, fapt ce a determinat imposibilitatea stabilirii valorii unui metru cub de

masă lemnoasă pe picior și, pe cale de consecință, dezincriminarea în concret a infracțiunilor prevăzute de art. 108 și art. 110 L. nr. 46/2008.

Prealabil analizării pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul sesizării se impune a fi făcută precizarea că, după data formulării sesizării a fost adoptată L. nr. 4/2015 pt. aprob. prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2015).

După intrarea în vigoare a NCP (1 februarie 2014), în cuprinsul L. nr. 46/2008 au fost incriminate, în continuare, în art. 108 faptele de: tăiere, rupere, distrugere, degradare ori scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieți sau lăstari din fondul forestier național și din vegetația forestieră situată pe terenuri din afara acestuia, indiferent de forma de proprietate și în art. 110 fapta de: furt de arbori doborâți sau rupți de fenomene naturale ori de arbori, puieți sau lăstari care au fost tăiați ori scoși din rădăcini, din păduri, perdele forestiere de protecție, din terenuri degradate care au fost ameliorate prin lucrări de împădurire și din vegetația forestieră din afara fondului forestier național, precum și al oricăror altor produse specifice ale fondului forestier național.

Până la adoptarea L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP, prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior se stabilea, în conformitate cu dispozițiile art. 123 Codul silvic anterior, prin ordin al conducătorului autorității publice centrale care răspundea de silvicultură.

Conform OMMP nr. 3.283/2012 (M. Of. nr. 667 din 24 septembrie 2012), prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior era de 85 lei.

Prin art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP, s-a modificat conținutul art. 123 din L. nr. 46/2008 și s-a stabilit că „Prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă se stabilește anual, prin lege, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură”.

Ulterior, prin OMAPP nr. 76/2014 (M. Of. nr. 121 din 8 februarie 2014), a fost aprobat prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la valoarea de 101 lei.

În art. 3 din ordinul menționat se prevedea că acesta intră în vigoare în termen de 30 de zile de la momentul publicării în M. Of. al României, P. I, iar de la acest moment se abrogă OMMP nr. 3.283/2012.

Anterior intrării în vigoare a OMAPP nr. 76/2014 (intrarea în vigoare fiind supusă unui termen de 30 de zile de la publicarea în M. Of. al României, P. I) – ca urmare a modificărilor legislative intervenite prin adoptarea L. nr. 187/2012 – prin OMAPP nr. 118/2014 (M. Of. nr. 154 din 4 martie 2014), a fost abrogat OMAPP nr. 76/2014. Ca atare, dispozițiile acestui ordin nu au intrat în vigoare și nu au produs nicio consecință sub aspectul modificării valorii unui metru cub de masă lemnoasă pe picior.

Eficiența juridică a unui act legislativ (incluzând aici și ordinul emis de puterea executivă în baza unei delegări exprese și limitative de la puterea legiuitoare, denumită în doctrină lege în sens impropriu) încetează, în sensul că nu mai este aplicabil, atunci când este scos din vigoare, iar calea principală prin care se realizează aceasta este abrogarea, care poate fi tacită, totală sau parțială.

Indiferent de forma abrogării (tacită, totală sau parțială), actul legislativ care conține o asemenea dispoziție nu își produce efectul abrogator decât în momentul când a intrat în vigoare; așadar, actul legislativ își produce efectele până la momentul intrării în vigoare a actului abrogativ (o lege moare în momentul când naște eficiența legii abrogatoare).

Or, în situația prezentată, actul legislativ care conținea dispoziția abrogatoare nu a intrat în vigoare, fiind la rândul său abrogat printr-un act legislativ emis de aceeași autoritate publică centrală, act cu aceeași forță juridică.

Nici prin adoptarea art. 202 pct. 8 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP nu se poate susține că a intervenit o abrogare a OMMP nr. 3.283/2012 în condițiile în care stabilește în conținutul art. 123 din L. nr. 46/2008 nivelul actului normativ (lege) prin care urmează a se stabili anual prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior.

În acest context, al succesiunii de acte normative și al existenței unei dispoziții în legea specială, care obligă legiuitorul să stabilească anual prin lege prețul mediu al unui metru cub de material lemnos pe picior, fără o materializare în plan legislativ a acestei obligații la momentul formulării sesizării instanței supreme cu soluționarea chestiunii de drept supusă dezlegării și în condițiile în care limita valorică este un criteriu de incriminare în cazul infracțiunilor la regimul silvic, s-a ridicat problema dezincriminării textelor privind infracțiunile prevăzute în art. 108 [în prezent, art. 107] și art. 110 [în prezent, art. 109] L. nr. 46/2008 (Codul silvic).

În interpretarea dispozițiilor art. 4 NCP, aprecierea intervenirii dezincriminării unei fapte se face în abstracto, în sensul că aceasta operează doar atunci când fapta prevăzută de legea penală veche nu se mai regăsește sub nicio formă în legea nouă. Prin urmare, modificarea conținutului constitutiv al infracțiunii, având consecințe asupra domeniului de incidență a textului incriminator, nu atrage incidența legii de dezincriminare, ci doar incidența acesteia ca o lege penală mai favorabilă.

Or, după intrarea în vigoare a NCP (1 februarie 2014), legiuitorul a incriminat în continuare în art. 108 și art. 110 L. nr. 46/2008 faptele de tăiere ilegală de arbori din fondul forestier național și furt de arbori din fondul forestier național, dispoziții care se referă în mod explicit la evaluarea prejudiciului în raport cu prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data comiterii faptei, limita valorică fiind în continuare criteriu de incriminare, astfel cum s-a statuat și prin Decizia în interesul Legii nr. 12/2008 pronunțată de ICCJ – SU.

Din analiza conținutului dispozițiilor art. 108 și art. 109 L. nr. 46/2008 rezultă că acestea sunt norme penale incomplete care se completează cu prevederile actului normativ emis în condițiile stabilite în art. 123 din legea

specială (ordin al autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, respectiv lege) în baza propunerii autorității publice centrale care răspunde de păduri.

Pornind de la distincția făcută de doctrină între normele de trimitere și cele de referire (V. Dongoroz, *Drept penal*, filele 77-78, care a stabilit drept criteriu de separare raportul care se creează între norma de trimitere și norma de referire), în sensul că norma de referire se întregeste cu perceptul sau sancțiunea, raportându-se la disciplinarea juridică stabilită de o altă normă, pe când norma de trimitere absoarbe complet disciplina juridică stabilită de norma împrumutată astfel că orice modificare ulterioară/interioară adusă normei împrumutate nu mai poate influența norma de trimitere, și în cazul infracțiunilor la regimul silvic (cu referire la art. 108 *[în prezent, art. 107]* și 110 *[în prezent, art. 109]*) suntem în prezența unor norme de referire care se completează cu ordinul autorității publice centrale ce răspunde de păduri, respectiv cu dispozițiile din lege în baza propunerii autorității publice centrale ce răspunde de păduri și orice modificare a acestor acte normative influențează prejudiciul, ce determină prin cuantumul său incriminarea faptei (în formă simplă sau agravată).

În concret, actul completator care va întregi norma de referire (textele art. 108 și art. 109 L. nr. 46/2008) este OMMP nr. 3283/2012, iar începând cu 9 ianuarie 2015, norma completatoare o reprezintă L. nr. 4/2015 pentru aprobarea prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2015).

Interpretarea că prin modificarea disp. art. 123 L. nr. 46/2008 în sensul celor enunțate a intervenit o abrogare implicită a OMMP nr. 3283/2012, fapt ce ar conduce la imposibilitatea stabilirii prețului mediu pe metru cub de masă lemnoasă pe picior și, pe cale de consecință, la dezincriminarea faptelor la regimul silvic descrise în conținutul art. 108 *[în prezent, art. 107]* și art. 110 *[în prezent, art. 109]* din legea specială, nu poate fi primită întrucât, în lumina dispozițiilor art. 5 alin. (2) L. nr. 187/2012, în cazul abrogării normei completatoare, norma incompletă va păstra elementele preluate de la aceasta, (...) în forma existentă la data abrogării, în afară de situația în care legea dispune altfel.

Prin urmare, chiar dacă s-ar aprecia ca fiind abrogate dispozițiile OMMP nr. 3283/2012, ele își produc efectele în virtutea îngăduinței noii legi care, în normele tranzitorii, a prevăzut în mod explicit că norma incompletă va păstra elementele preluate de la norma completatoare.

Având însă în vedere că prin L. nr. 4/2015 pt. aprob. prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2015), s-a modificat valoarea unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, de la 85 lei la 115 lei, suntem în ipoteza intervenirii mai multor dispoziții cu caracter normativ, prin care s-a modificat criteriul de stabilire a valorii pagubei, ce determină prin cuantum incriminarea faptei sau agravarea încadrării juridice, pentru faptele aflate în curs de judecată, se pune problema aplicării legii penale mai favorabile. Ca atare, majorarea valorii acestuia poate atrage, pentru cauzele aflate în curs de judecată, ce au ca obiect infracțiunile prevăzute de art. 110 L. nr. 46/2008, fie incidența dispozițiilor art. 4 NCP și ale art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012, fie incidența dispozițiilor art. 5 NCP, după caz.

În consecință, față de considerentele anterior expuse, în interpret. disp. art. 4 NCP, succesiunea de acte normative cu privire la prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (OMMP nr. 3.283/2012; art. 202 pct. 8 n L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP; OMAPP nr. 76/2014 și OMAPP nr. 118/2014) nu a avut ca efect imposibilitatea stabilirii acestui preț și, pe cale de consecință, nu a condus la dezincriminarea în concreto a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 108 *[în prezent, art. 107]* L. nr. 46/2008, și de furt de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 110 *[în prezent, art. 109]* L. nr. 46/2008.

Dec. ICCJ (Complet DCD/P) nr. 30/2015

(M. Of. nr. 14 din 8 ianuarie 2016)

„(...) în situația unei infracțiuni de înșelăciune comise sub imperiul CP 1969, care a produs un prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei, modificarea noțiunii de «consecințe deosebit de grave» în NCP nu produce efectele prevăzute de art. 4 NCP și nici pe cele prevăzute de art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP și nu conduce la dezincriminarea infracțiunii de înșelăciune».

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Înch. din data de 16 sep. 2015, pronunțată în Dos. nr. 121/62/2014, CA Brașov – SP a sesizat ICCJ pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării de principiu a următoarei probleme de drept „dacă în situația unei infracțiuni de înșelăciune (dar și a altor infracțiuni, de pildă, furtul calificat), comise sub imperiul legii anterioare, prin modificarea conținutului noțiunii de „consecințe deosebit de grave” și existența unui prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei are loc o dezincriminare parțială (a formei agravate), prin modificarea cerințelor de tipicitate ca trăsătură esențială a infracțiunii”.

X. Dispoziții legale incidente

Art. 1 alin. (1) NCP: „*Legalitatea incriminării. Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni*”.

Art. 4 NCP: „*Aplicarea Legii penale de dezincriminare. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi*”.

Art. 244 NCP: „Înșelăciunea. (1) Inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. (2) Înșelăciunea săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni”.

Art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP: „Dispozițiile art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii”.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la condițiile de admisibilitate ale sesizării. ICCJ constată că a fost sesizată cu două chestiuni de drept: dezincriminarea parțială a infracțiunii de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave și dezincriminarea parțială a infracțiunii de furt cu consecințe deosebit de grave. Dintre acestea, doar chestiunea privind infracțiunea de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave face obiectul dosarului CA Brașov, astfel încât ICCJ se va pronunța în ceea ce privește problema de drept incidentă în cauza pendinte.

Se constată că este îndeplinită condiția privind existența unei cauze pendinte aflate în ultimul grad de jurisdicție, CA Brașov fiind investită cu soluționarea apelului declarat împotriva Sentinței penale nr. 284 din 18 februarie 2015, pronunțată de Jud. Brașov.

Este realizată și cerința referitoare la legătura dintre chestiunea de drept sesizată și soluționarea apelului, deoarece Ministerul Public a criticat nelegalitatea reținerii în încadrarea juridică a agravantei speciale prevăzute de art. 215 alin. (5) CP 1969, arătând, în esență, că noțiunea „consecințe deosebit de grave” s-a modificat prin majorarea pragului de la 200.000 lei la 2.000.000 lei și că, pentru a putea fi reținută săvârșirea infracțiunii de înșelăciune care a produs consecințe deosebit de grave, ca element constitutiv al acesteia, conform noii legislații, se cere existența unui prejudiciu mai mare de 2.000.000 lei, astfel că în speță operează dezincriminarea.

De asemenea, problema de drept cu care a fost sesizată instanța supremă nu a primit încă o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu s-a comunicat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă ICCJ că ar face obiectul unui asemenea recurs.

Sub acest aspect, prin Dec. ICCJ (SU) nr. VIII/2007, dată în recurs în interesul legii (M. Of. nr. 733 din 30 octombrie 2007), și prin Dec. nr. 12/2015 (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2015), pronunțată de Completul DCD/P, instanța supremă a stabilit cu valoare de principiu influența schimbării cuantumul consecințelor deosebit de grave asupra mecanismului aplicării legii penale mai favorabile în ipoteza faptelor definitiv judecate, fără a se pronunța în mod direct asupra excluderii caracterului legii noi ca fiind o lege de dezincriminare.

B. Cu privire la problema de drept ce face obiectul sesizării. Problema de drept are în vedere aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei, și nu aplicarea legii penale de dezincriminare. Faptul că în Codul penal în vigoare nu mai este prevăzută o formă calificată ce presupunea un element circumstanțial agravant adăugat conținutului constitutiv nu produce consecințele juridic proprii dezincriminării. Înlăturarea elementului circumstanțial agravant, ca urmare a intervenirii unei legi noi, conduce la abrogarea formei calificate, și nu la dezincriminarea faptei.

Retroactivitatea legii de dezincriminare este prevăzută expres de art. 4 NCP, potrivit căruia „Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă”. Textul este completat prin dispozițiile art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012, potrivit căruia dispozițiile art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi, datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii. Ipoteza avută în vedere este aceea a faptei care nu mai constituie infracțiune, și nu cea a faptei care pierde un element circumstanțial de agravare adăugat conținutului constitutiv, dar rămâne în sfera ilicitului penal prin conținutul său constitutiv. Nu există dezincriminare nici atunci când fapta incriminată de norma abrogată este o infracțiune complexă și cel puțin una dintre componentele sale continuă să rămână incriminată de o altă normă.

Astfel, vor fi incidente dispozițiile referitoare la dezincriminare doar atunci când, sub legea veche, fapta se putea comite atât cu intenție, cât și din culpă, dar comiterea din culpă (reținută în cazul inculpatului) nu mai este avută în vedere de legea nouă. Așa se întâmplă, de pildă, în cazul infracțiunii de nedenunțare (art. 266 NCP) ca efect al modificării regulii privind sancționarea omisiunii [art. 16 alin. (6) NCP]. Tot astfel, tulburarea de posesie comisă fără a utiliza constrângerea sau desființarea ori mutarea semnelor de hotar, incriminată de art. 220 alin. (1) CP 1969, își pierde caracterul infracțional sub imperiul NCP (art. 256), protecția valorii sociale în cauză putând fi asigurată prin mijloacele oferite de dreptul civil. În consecință, fapta persoanei care, sub imperiul vechii reglementări, a ocupat fără drept un imobil al altuia, fără a recurge la mijloacele respective, nu mai constituie infracțiune după intrarea în vigoare a NCP, fiind dezincriminată (Fl. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal general, Curs universitar*, vol. I, Ed. Universul Juridic, Buc., 2014, p. 125).

Producerea unor consecințe deosebit de grave reprezenta forma calificată a unor categorii de infracțiuni contra patrimoniului. Aplicând principiile anterioare la speța de față, se constată că în conținutul constitutiv al infracțiunii

de înșelăciune (ca și în conținutul infracțiunii de furt) nu au intervenit modificări în Codul penal actual față de CP 1969, astfel că nu este incident art. 4 NCP referitor la aplicarea legii de dezincriminare și nici art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012, ambele norme raportându-se la ipoteza în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi. Înșelăciunea (ca și furtul) constituie infracțiune potrivit legii noi, astfel că instanța va avea de verificat incidența art. 5 NCP (aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei), comparând efectele legii în vigoare la data faptei, care prevedea forma calificată, cu efectele legii în vigoare la data soluționării apelului, care nu mai prevede forma calificată, asupra situației juridice a persoanelor acuzate. Compararea efectelor forme simple a infracțiunii în legile în vigoare ar fi echivalentă cu aplicarea unei *lex tertia*.

Pentru considerentele expuse, se va admite sesizarea formulată de către CA Brașov – SP prin Înch. din data de 16 sep. 2015, pronunțată în Dos. nr. 121/62/2014, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept „dacă în situația unei infracțiuni de înșelăciune (dar și a altor infracțiuni, de pildă, furtul calificat), comise sub imperiul legii anterioare, prin modificarea conținutului noțiunii de «consecințe deosebit de grave» și existența unui prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei are loc o dezincriminare parțială (a forme agravate), prin modificarea cerințelor de tipicitate ca trăsătură esențială a infracțiunii”.

Se va stabili că în situația unei infracțiuni de înșelăciune comise sub imperiul CP 1969, care a produs un prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei, modificarea noțiunii de „consecințe deosebit de grave” în NCP nu produce efectele prevăzute de art. 4 NCP și nici pe cele prevăzute de art. 3 alin. (1) L. nr. 187/2012 și nu conduce la dezincriminarea infracțiunii de înșelăciune.

Dec. ICCJ (Complet DCD/P) nr. 31/2015

(M. Of. nr. 19 din 11 ianuarie 2016)

„Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea (...) având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarelor probleme de drept:
1. Dacă disp. art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în ipoteza în care beneficiarul sprijinului financiar acordat din bugetele UE sau celor asimilate acestora a săvârșit fapta prevăzută de art. 18¹ L. nr. 78/2000 (în perioada anterioară modificării acesteia prin L. nr. 187/2012), din culpă, precum și datorită necunoașterii cu exactitate ori a imposibilității de cunoaștere a dispozițiilor legale ce reglementează condițiile de acordare a sprijinului financiar, lipsind deci elementul «relei-credințe» prevăzut în norma actuală de incriminare, situație în care sunt sau nu incidente dispozițiile art. 3 L. nr. 187/2012; **2.** Dacă simplele neconcordanțe existente în documentele depuse de beneficiarii sprijinului financiar, precum și neatașarea în termen, la cererea acestora, a tuturor documentelor necesare (depusă însă ulterior, până la efectivă acordare a fondurilor) se încadrează în noțiunea de «suspiciune de fraudă» sau «fraudă» definită de art. 1 alin. (1) lit. a) Convenția pt. Protecția Intereselor Financiare ale Comunităților Europene, art. 27 lit. c) Reg. (CE) nr. 1828/2006 și art. 2 lit. b) O.U.G. nr. 66/2011 priv. prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora; **3.** În ipoteza unui răspuns negativ, dacă aceste situații mai pot fi apreciate că întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 18¹ L. nr. 78/2000, motivat și de faptul că norma de incriminare nu întrunește cerințele de previzibilitate impuse de art. 7 din Convenție; **4.** Dacă este dată cauza de neimputabilitate prevăzută de art. 30 alin. (5) NCP atunci când eroarea asupra caracterului ilicit al faptei se datorează necunoașterii sau interpretării eronate a unor norme civile a căror nerespectare a stat la baza comiterii infracțiunii prevăzute de art. 18¹ L. nr. 78/2000 în ipoteza în care respectivele norme erau cuprinse în acte normative ce nu au fost publicate în M. Of.”.

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Înch. de ședință din data de 28 mai 2015, pronunțată în Dos. nr. 1.238/297/2013, CA Suceava (SPCM), în temeiul art. 475 NCPP, a dispus sesizarea ICCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarelor chestiuni de drept: „1. Dacă dispozițiile art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în ipoteza în care beneficiarul sprijinului financiar acordat din bugetele UE sau celor asimilate acestora a săvârșit fapta prevăzută de art. 18¹ L. nr. 78/2000 (în perioada anterioară modificării acesteia prin L. nr. 187/2012), din culpă, precum și datorită necunoașterii cu exactitate ori a imposibilității de cunoaștere a dispozițiilor legale ce reglementează condițiile de acordare a sprijinului financiar, lipsind deci elementul «relei-credințe» prevăzut în norma actuală de incriminare, situație în care sunt sau nu incidente dispozițiile art. 3 L. nr. 187/2012; 2. Dacă simplele neconcordanțe existente în documentele depuse de beneficiarii sprijinului financiar, precum și neatașarea în termen, la cererea acestora, a tuturor documentelor necesare (depusă însă ulterior, până la efectivă acordare a fondurilor) se încadrează în noțiunea de «suspiciune de fraudă» sau «fraudă» definită de art. 1 alin. (1) lit. a) Convenția pentru protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene, art. 27 lit. c) Reg. (CE) nr. 1.828/2006 și art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 66/2011 priv. prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora; 3. În ipoteza unui răspuns negativ, dacă aceste situații mai pot fi apreciate că întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 18¹ L. nr. 78/2000, motivat și de faptul că norma de incriminare nu întrunește cerințele de previzibilitate impuse de art. 7 din Convenție; 4. Dacă este dată cauza de neimputabilitate prevăzută de art. 30 alin. (5) NCP atunci când eroarea asupra caracterului ilicit al faptei se datorează necunoașterii sau interpretării eronate a unor norme civile a căror nerespectare a stat la baza comiterii infracțiunii prevăzute de

art. 18¹ L. nr. 78/2000 în ipoteza în care respectivele norme erau cuprinse în acte normative ce nu au fost publicate în M. Of.”.

VII. Dispoziții legale incidente

Art. 18¹ L. nr. 78/2000 pt. prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (*înainte de 1 februarie 2014* – data intrării în vigoare a L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP): „Art. 18¹. (1) Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. (2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri. (3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi”.

Art. 18¹ L. nr. 78/2000 pt. prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (*începând cu 1 februarie 2014* – data intrării în vigoare a L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP): „Art. 18¹. (1) Folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al UE sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi. (2) Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea de fonduri din bugetul general al UE sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri. (3) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate”.

Art. 4 NCP – Aplicarea legii penale de dezincriminare: „Art. 4. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi”.

Art. 30 NCP – Eroarea: „Art. 30. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu cunoștea existența unei stări, situații ori împrejurări de care depinde caracterul penal al faptei. (2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și faptelor săvârșite din culpă pe care legea penală le pedepsește, numai dacă necunoașterea stării, situației ori împrejurării respective nu este ea însăși rezultatul culpei. (3) Nu constituie circumstanță agravantă sau element circumstanțial agravant starea, situația ori împrejurarea pe care infractorul nu a cunoscut-o în momentul săvârșirii infracțiunii. (4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și în cazul necunoașterii unei dispoziții legale extrapenale. (5) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită ca urmare a necunoașterii sau cunoașterii greșite a caracterului ilicit al acesteia din cauza unei împrejurări care nu putea fi în niciun fel evitată”.

Art. 3 L. nr. 187/2012 pt. punerea în aplic. a L. nr. 286/2009 priv. NCP: „Art. 3. (1) Dispozițiile art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii. (2) Dispozițiile art. 4 NCP nu se aplică în situația în care fapta este incriminată de legea nouă sau de o altă lege în vigoare, chiar sub o altă denumire”.

Art. 1 Convenția pentru protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene – Dispoziții generale: „(1) În sensul prezentei convenții, constituie fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Comunității Europene: a) în materie de cheltuieli, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la: folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete care au ca efect perceperea sau reținerea pe nedrept a unor fonduri care provin din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora; necomunicarea unei informații prin încălcarea unei obligații specifice, având același efect; deturnarea acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, având același efect; b) în materie de venituri, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la: folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete, care au ca efect diminuarea ilegală a resurselor bugetului general al Comunităților Europene sau ale bugetelor gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora; necomunicarea unei informații prin încălcarea unei obligații specifice, având același efect; deturnarea unui avantaj obținut în mod legal, având același efect”.

Art. 27 Reg. Comisiei (CE) nr. 1.828/2006 – Definiții: „(c) «frauda suspectă» înseamnă o iregularitate care generează inițierea procedurilor administrative sau juridice la nivel național în vederea stabilirii prezenței unei vinovății intenționate, în particular fraudă referită în punctul (a) al art. 1 (1) al Convenției redactată pe baza art. K.3 al Tratatului UE pt. protejarea intereselor financiare ale Comunității Europene”.

Art. 2 lit. a), a'), b), c), d) O.U.G. nr. 66/2011 priv. prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora: „Art. 2. (1) În sensul prezentei ordonanțe de urgență, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații: a) neregulă – orice abatere de la legalitate, regularitate și conformitate în raport cu dispozițiile naționale și/sau

europene, precum și cu prevederile contractelor ori ale altor angajamente legal încheiate în baza acestor dispoziții, ce rezultă dintr-o acțiune sau inacțiune a beneficiarului ori a autorității cu competențe în gestionarea fondurilor europene, care a prejudiciat sau care poate prejudicia bugetul UE/bugetele donatorilor publici internaționali și/sau fondurile publice naționale aferente acestora printr-o sumă plătită necuvenit; a¹⁾ nereguli cu caracter sistemic/de sistem – nereguli generate de modul în care sunt îndeplinite cerințele-cheie ale sistemelor de management și control care se produc ca urmare a unor deficiențe de proiectare a procedurilor de management și control, a unor erori sistematice de aplicare a procedurilor de management și control sau din necorelarea prevederilor legislației naționale cu reglementările comunitare; b) fraudă – infracțiunea săvârșită în legătură cu obținerea ori utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, învinută de Codul penal ori de alte legi speciale; c) fonduri europene – sumele provenite din asistența financiară nerambursabilă acordată României din bugetul general al UE și/sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei; d) fonduri publice naționale aferente fondurilor europene – sumele provenite din bugetul general consolidat, utilizate pentru: asigurarea cofinanțării, plata prefinanțării, înlocuirea fondurilor europene în situații indisponibilității/sistării temporare a plății acestor fonduri, completarea fondurilor europene în vederea finalizării proiectelor, precum și alte categorii de cheltuieli legal reglementate în acest scop.”

Art. 7 CEDO – Nicio pedeapsă fără lege: „1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național și internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii”.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

Reglementând condițiile de admisibilitate a sesizării ICCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, legiuitorul a stabilit în art. 475 NCPP posibilitatea anumitor instanțe, investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, care constată, în cursul judecării, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța supremă nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze ICCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu respectivei probleme de drept.

În speță, se constată că sesizarea CA Suceava referitoare la infracțiunea prevăzută de art. 18¹ L. nr. 78/2000 vizează decelarea unor aspecte de fapt și, numai consecutiv acestui demers și raportat la determinarea elementelor de fapt, identificarea soluției în drept. Acest demers, deși util judecătorului cauzei, este inadmisibil în cadrul procedurii reglementate de art. 475 NCPP.

Instanța supremă, în unificarea practicii judiciare prin mecanismul hotărârii prealabile, vizează acele chestiuni de drept ce influențează soluția în cauză, însă nu determină baza factuală, caracterizarea în drept și nici legea aplicabilă cauzei în ipoteza succesiunii de legi, acestea aparținând exclusiv instanței investite cu soluționarea acțiunii penale (în acest sens, Dec. nr. 14/2015 pronunțată de Completul DCD/P – M. Of. nr. 454 din 24 iunie 2015).

Pronunțarea unei hotărâri prealabile presupune indicarea chestiunii de drept de a cărei lămurire depinde soluția pe fond a cauzei. În cazul prezentei sesizări, tehnica de redactare a întrebărilor este neadecvată, nepermițând înțelegerea conținutului ori sensului demersului și prin aceasta negând posibilitatea identificării problematicei și formulării unui răspuns circumscris interesului vizat.

Instanța care a sesizat ICCJ a preluat întrebările formulate de apărare fără a constata necesitatea acestora pentru soluționarea cauzei, aspect ce rezultă din considerentele încheierii ce constituie actul de sesizare. În acest context trebuie subliniat și faptul că sesizarea instanței supreme trebuie să fie consecința constatării utilității demersului, simpla solicitare a apărării nefiind o condiție suficientă. Această concluzie se desprinde din caracterul normei, supletiv, iar nu imperativ, completul va putea solicita ICCJ să pronunțe o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept. De altfel, jurisprudența recentă a valorificat acest caracter, existând încheieri prin care s-au respins solicitările de sesizare ca nefiind necesare în raport cu problematica ce urma a fi soluționată (înch. din 14 oct. 2015 în Dos. nr. 3.469/2/2014 și 16 sep. 2015 în Dos. nr. 1.725/2/2013, pronunțate de ICCJ – SP; Înch. din 15 sep. 2015 în Dos. nr. 10.347/111/2012, pronunțată de CA Oradea).

În consecință, constatând că sesizarea formulată de CA Suceava nu îndeplinește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 NCPP, chestiunile de drept invocate nu pot primi o rezolvare de principiu prin pronunțarea unei hotărâri prealabile de către ICCJ.

Față de considerentele anterior expuse, în temeiul art. 475 și 477 NCPP, ICCJ va respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de CA Suceava (SPCM) în Dos. nr. 1.238/297/2013, având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarelor probleme de drept:

„1. Dacă dispozițiile art. 4 NCP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în ipoteza în care beneficiarul sprijinului financiar acordat din bugetele UE sau celor asimilate acestora a săvârșit fapta prevăzută de art. 18¹ din L. nr. 78/2000 (în perioada anterioară modificării acesteia prin L. nr. 187/2012), din culpă, precum și datorită necunoașterii cu exactitate ori a imposibilității de cunoaștere a dispozițiilor legale ce reglementează condițiile de acordare a sprijinului financiar, lipsind deci elementul «relei-credințe» prevăzut în norma actuală de incriminare, situație în care sunt sau nu incidente dispozițiile art. 3 L. nr. 187/2012;

2. Dacă simplele neconcordanțe existente în documentele depuse de beneficiarii sprijinului financiar, precum și neatașarea în termen, la cererea acestora a tuturor documentelor necesare (depusă însă ulterior, până la

efectiva acordare a fondurilor) se încadrează în noțiunea de «suspiciune de fraudă» sau «fraudă» definită de art. 1 alin. (1) lit. a) Convenția pentru Protecția Intereselor Financiare ale Comunităților Europene, art. 27 lit. c) Reg. (CE) nr. 1.828/2006 și art. 2 lit. b) O.U.G. României nr. 66/2011 priv. prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora;

3. În ipoteza unui răspuns negativ, dacă aceste situații mai pot fi apreciate că întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 18¹ L. nr. 78/2000, motivat și de faptul că norma de incriminare nu întrunește cerințele de previzibilitate impuse de art. 7 Convenție;

4. Dacă este dată cauza de neimputabilitate prevăzută de art. 30 alin. (5) NCP atunci când eroarea asupra caracterului ilicit al faptei se datorează necunoașterii sau interpretării eronate a unor norme civile a căror nerespectare a stat la baza comiterii infracțiunii prevăzute de art. 18¹ L. nr. 78/2000 în ipoteza în care respectivele norme erau cuprinse în acte normative ce nu au fost publicate în M. Of.”.

Dec. ICCJ (Complet DCD/P) nr. 9/2016

(M. Of. nr. 356 din 10 mai 2016)

N.N. A se vedea extrasul, la art. 371 NCP.